

ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਕੁੱਝ ਗੱਲਾਂ

ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਕ ਮਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਾਂ। ਇਹ ਇਕ ਮਾਂ ਦਾ ਦੁੱਖ ਅੱਜ ਘਰ-ਘਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੁੱਖ ਵਿਚ ਸ਼ਗੰਕ ਹੋ ਕੇ ਹੋ ਇਸ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਦਾ ਵਿਸਲੇ਷ਣ ਕਰਨਾ ਸਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਬਗੂਰ ਬੱਚੇ ਆਪਣਾ ਛੈਸਲਾ ਕਿਉਂ ਲੈਂਦੇ ਹਨ? ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਕਸੂਰ ਹੈ? ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਕਸੂਰ ਹੈ? ਵਿੱਥ ਕਿਉਂ ਪੈਂਦੀ ਹੈ? ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਛੈਸਲਾ ਲੈ ਹੀ ਲਿਆ ਹੈ ਜੇ ਮਾਪੇ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਛੈਸਲਾ ਗਲਤ ਹੈ (ਤੇ ਉਹ ਗਲਤ ਬਹੁਤਵਾਰ ਹੁੰਦਾ ਵੀ ਹੈ) ਤਾਂ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਬੜਣਾ ਹੈ? ਸਮੁੱਚੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਜੇ ਵਰਤਾਰਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹਦਾ ਘਰ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ 'ਤੇ ਕੀ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਸਭ ਕੁੱਝ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ।

ਇਹ ਤਾਂ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਦੀ ਘਟਨਾ ਇਕ ਦਿਲ ਕੰਬਾਊਣ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਅਫਸੋਸਨਾਕ ਘਟਨਾ ਹੈ। ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਉਹਦੀ ਚਰਚਾ ਹੋਣੀ ਹੀ ਹੋਣੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਜਿਸ ਪੱਦਵੀ 'ਤੇ ਬੈਠੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ 'ਪੋਪ' ਵਾਲੀ ਪਦਵੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਘਟਨਾ ਉਹਦਾ ਨਿੱਜੀ ਦੁੱਖ ਹੈ ਪਰ ਇਹਦਾ ਬਾਕੀ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਤੂੰਘਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਜੀ ਇਕ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਇਕ ਧਾਰਮਿਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਉਹਨਾਂ ਇਸ਼ਨਾਨ ਪਾਣੀ ਕਰਨਾ, ਨਿਤਨੇਮ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਣਾ, ਇਹ ਰੋਜ਼ ਦੇ ਅਮਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਬੱਲੇ ਆਉਣ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਬੱਚੇ ਇਸ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਦਿਲੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਦਸ ਬਾਰ੍ਹਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਘਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਹਰ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜਵਾਬ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਿਦਰੋਹ ਦੀ ਭਵਾਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਾਪੇ ਟੀ.ਵੀ. ਜਾਂ ਪੱਛਮੀ ਸਭਿਆਤਾ ਦੇ ਮਾੜੇ ਅਸਰ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਆਏ ਵਰਤਾਰੇ ਬਾਰੇ ਕਦੀ ਘੋਖ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਪੱਛਮੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਕੀ ਹੈ? ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਸਾਨੂੰ ਬੜੇ ਭੁਲੇਖੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਨੰਗੇਜ਼ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਲਚਰਪੁਣੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇ ਉਸਨੂੰ ਪੱਛਮੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਤਾਂ

ਸਾਡੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਸਗੋਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਇਹ ਲੱਚਰਪੁਣਾ, ਜਿਸਦਾ ਵਿਖਾਵਾ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਖਪਤ ਕਲਚਰ ਦੀ ਦੇਣ ਹੈ।

ਇਸਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਜੇਕਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਖਪਤ ਕਲਚਰ, ਜਿਥੇ ਪੈਸਾ ਤੇ ਸਿਰਫ ਪੈਸਾ ਪ੍ਰਾਨ ਹੈ, ਸਮਝ ਕੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਸਗੋਂ ਪੱਛਮੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜਦੀ ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਵਾਲੀ ਸੋਚ ਅਪਨਾਉਣ ਨਾਲ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਇਕ ਬੇਟੀ ਨੇ ਛੈਸਲਾ ਕਰ ਹੀ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਸਾਥ ਨਿਭਾਏਗੀ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ? ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ। ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹੋ ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜਿੱਦ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਹੈ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਕੇਂਢਾ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਗੇ? ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮਾਪਿਆਂ ਵਾਲਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹੋਵੇਗੇ? ਨਹੀਂ, ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ। ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਨੇ ਇਹ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅੱਜ ਉਹ ਰਾਏਅਭਾ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਬਦਨਾਮੀ ਹੀ ਬਦਨਾਮੀ ਖੱਟੀ ਹੈ। ਉਹ ਬੜੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਸੁਰਖਰੂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਬੱਚੀ ਨੇ ਗਲਤ ਛੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਮਾਂ ਵਾਲਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣਗੀ। ਬੱਚੀ ਗਲਤ ਕਿਉਂ ਹੈ? ਇਸ ਲਈ। ਉਹਨੇ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦੇ ਫਰਕ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ? ਇਹ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦਾ ਫਰਕ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਸਿੱਖ ਆਪਣੀ ਪਹਿਚਾਣ ਇਕ ਸੋਦੀ, ਇਕ ਬੇਦੀ, ਇਕ ਲੁਬਾਨਾ, ਇਕ ਕੰਬੋਜ, ਇਕ ਜੱਟ, ਇਕ ਖੱਤਰੀ, ਇਕ ਸੈਣੀ, ਇਕ ਰਾਮਦਾਸੀਆਂ, ਇਕ ਰਾਮਗੜੀਆਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਿੱਖੀ ਅਸਲਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਭਾਵੇਂ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਮੁਖੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਉਹਦੇ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗੀ

ਸਿੱਖ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੇ ਛੈਸਲੇ ਵਿਚ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇੰਝ ਕਹਿ ਲਵੇ ਕਿ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਹਿਣੀ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਘਰ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਦਲੀਲਬਾਜ਼ੀ ਦਰਮਿਆਨ ਜਾਇਦਾਦ ਆਦਿਕ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੋਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਛੈਸਲਾ ਨਾ ਬਦਲਿਆ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਘਰ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਪੈਸਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ। ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇਸ ਧਮਕੀ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਦੋਲਤ ਜਾਂ ਸ਼ੁਹਰਤ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ। ਇਹ ਵਿਦਰੋਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਰਵੱਦੀਆ ਹੈ।

ਵਿਦਰੋਹ ਪੀ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਦੇਖਦੀ ਹੋਣੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਂ ਉੱਝ ਤਾਂ ਬੜੀ ਧਾਰਮਿਕ ਹੈ ਪਰ ਸਿਆਸੀ ਜੇੜ-ਤੇੜ ਵੇਲੇ ਐਸੇ ਛੈਸਲੇ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਪੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਮਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਨਹੀਂ (ਤਾਂਹੇਓਂ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਮਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ)। ਇਹ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸਿਆਸਤ ਜਾਂ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਮੌਤ ਕੁਦਰਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਸਸਕਾਰ ਕਾਹਲੀ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਫੁੱਲ ਵੀ ਗਰਮ ਅੰਗਾਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਚੁਗ ਲਏ ਗਏ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਨਾਲ ਇਕ ਮਾਂ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਹਮਦਰਦੀ ਹੈ। ਪੀਆਂ ਦਾ ਦੁੱਖ ਪੀਆਂ ਵਾਲੇ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਸਾਰੇ ਵਰਤਾਰੇ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਪਦਵੀ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਜੋ ਜਿੱਦ ਜਾਂ ਧੋਂ ਦਾ ਵਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਹਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਅੱਗੇ ਸਾਡਾ ਨਿਮਰਤਾ ਸਹਿਤ ਸੁਝਾਅ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਇਕਬਾਲ ਕਰਕੇ ਕੁੱਝ ਚਿਰ ਲਈ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪਦਵੀਆਂ ਤੋਂ ਲਾਂਡੇ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੀ ਰੂਹਾਨੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰੇ। ਇਕ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਵਾਦੀ ਵਜੋਂ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਨਾਮ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਕੇ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਮਾਂ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੀ ਦੂਜੀ ਬੇਟੀ ਵੱਲ ਆਈ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੇ।